

ISSN (Print): 2304-5809
ISSN (Online): 2313-2167

Науковий журнал
«МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ»

№ 10.2 (50.2) жовтень, 2017 р.

Редакційна колегія журналу

Базалій Валерій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Балашова Галина Станіславівна – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Гриценко Дмитро Сергійович – кандидат технічних наук (Україна)
Змерзлий Борис Володимирович – доктор історичних наук (Україна)
Іртищєва Інна Олександрівна – доктор економічних наук (Україна)
Коковіхін Сергій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лавриненко Юрій Олександрович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лебедева Надія Анатоліївна – доктор філософії в галузі культурології (Україна)
Морозенко Дмитро Володимирович – доктор ветеринарних наук (Україна)
Наумкіна Світлана Михайлівна – доктор політичних наук (Україна)
Нетюхайло Лілія Григорівна – доктор медичних наук (Україна)
Пекліна Галина Петрівна – доктор медичних наук (Україна)
Писаренко Павло Володимирович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Романенкова Юлія Вікторівна – доктор мистецтвознавства (Україна)
Севостьянова Наталія Іларіонівна – кандидат юридичних наук (Україна)
Стратонов Василь Миколайович – доктор юридичних наук (Україна)
Шаванов Сергій Валентинович – кандидат психологічних наук (Україна)
Шайко-Шайковський Олександр Геннадійович – доктор технічних наук (Україна)
Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук (Україна)
Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук (Україна)
Шепель Юрій Олександрович – доктор філологічних наук (Україна)
Шерман Михайло Ісаакович – доктор педагогічних наук (Україна)
Шипота Галина Євгенівна – кандидат педагогічних наук (Україна)
Яковлев Денис Вікторович – доктор політичних наук (Україна)

Міжнародна наукова рада

Arkadiusz Adamczyk – Professor, dr hab. in Humanities (Poland)
Giorgi Kvinikadze – PhD in Geography, Assistant Professor (Georgia)
Janusz Wielki – Professor, dr hab. in Economics, Engineer (Poland)
Inessa Sytnik – Professor, dr hab. in Economics (Poland)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глуценко Олеся Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Росія)
Марусенко Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Швецова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Повний бібліографічний опис всіх статей журналу представлено у:
Національній бібліотеці України імені В.В. Вернадського,
Науковій електронній бібліотеці Elibrary.ru, Polish Scholarly Bibliography

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
РИНЦ, ScholarGoogle, OAJI, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.
Index Copernicus (IC™ Value): 4.11 (2013); 5.77 (2014); 43.69 (2015)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 18987-7777Р від 05.06.2012 р.,
видане Державною реєстраційною службою України.

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих в журналі, дозволено тільки зі згоди автора та редакції журналу.

ЗМІСТ

Беленька Г.В. Європейські вектори нової стратегії підготовки дошкільних педагогів.....	1
Бондаренко Г.А. Мовленнєво-риторична діяльність педагога в контексті вибудовування нових освітніх стратегій підготовки вчителя початкової школи.....	5
Вертугіна В.М., Сінозацька Т.П. Дитячі розважальні центри: європейський досвід та українські реалії.....	9
Волинець К.І., Волинець Ю.О., Стаднік Н.В. Формування лідерських якостей майбутнього дошкільного педагога в умовах євроінтеграції: теоретичний аспект.....	14
Дем'яненко В.І. Проектна діяльність майбутнього вчителя початкової школи в контексті нової освітньої стратегії.....	18
Дубовик С.Г. Формування культури професійного мовлення майбутніх учителів початкової школи.....	23
Клунко Р.Ю. Оновлення змісту підготовки майбутніх вчителів до формування правової культури учнів.....	28
Котенко О.В., Руднік Ю.В. Структура змісту професійної підготовки вчителів початкової школи у Фінляндській Республіці: традиції та інновації.....	32
Лобода О.В. Європейська модель підготовки вчителів до раннього навчання іноземної мови: на прикладі Угорщини.....	37
Машовець М.А., Науменко М.С. Формування конкурентноспроможного фахівця дошкільної освіти в умовах євроінтеграції.....	42
Мельник Н.І. Становлення системи дошкільної освіти у Франції.....	47
Метелюк В.І. Психологічні аспекти спілкування в полікультурному світі.....	51
Нечипоренко К.П., Шкарбан Л.В. Підготовка вчителя початкової школи до здійснення диференційованого підходу у роботі з ліворукими учнями.....	56
Новоселецька І.Е. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей дошкільного віку в реаліях євроінтеграційних вимірів.....	60
Паламар С.П., Кондратюк С.Г. Системний підхід до формування навичок проведення науково-педагогічного дослідження.....	65
Пасічник А.А. Особистісна стратегія професійної діяльності майбутніх вихователів ДНЗ.....	70
Петухова А.Є., Анісімова О.Е. Практико-орієнтований підхід до підготовки майбутніх фахівців дошкільної галузі у контексті педагогічної спадщини Ф. Фребеля.....	74
Подофей С.О. Я-концепція людини як потенціал становлення її суб'єктності.....	79
Полянничко О.М., Еретик А.А. Успішні практики підготовки вчителів початкової школи у країнах Європейського Союзу.....	84
Порядченко Л.А. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності у навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.....	89
Савченко Ю.Ю. Особливості формування статево-рольових уявлень у старших дошкільників.....	94
Ситник О.І. Зміст та форми освіти дорослих в Ірландії.....	98

CONTENTS

Belenka A.V. European vectors of a new strategy of preschool teachers' professional training.....	1	Melnyk N.I. Development of preschool education in France.....	47
Bondarenko H.L. Teacher's speech-rhetorical activity in the context of the development of new educational strategies of the preparation of future primary school teacher.....	5	Meteluk V.I. Psychological aspects of communication in polycultural world.....	51
Vertugina V.N., Sinozatskaya T.P. Children's entertainment centers: European experience and Ukrainian realities.....	9	Nechyporenko K.P., Shkarban L.V. Preparation the primary school teacher to implement the differential approach to work with left-handed pupils.....	56
Volynets K.I., Volynets Y.A., Stadnik N.V. Formation of leader qualities of the future preschool teacher in the conditions of eurointegration: the theoretical aspect.....	14	Novoseletska I.E. Development of artistic and creative abilities of pre-schoolers in the context of integration to the European Union.....	60
Demianenko V.I. Project activities in the future look like an elementary school teacher in the context of a new education strategy.....	18	Palamar S.P., Kondratiuk S.G. System approach to the formation of scientific and pedagogical research skills.....	65
Dubovyk S.G. Formation of the culture of professional speech of the future teachers of the elementary school.....	23	Pasichnik A.A. Personal strategy of professional activity of future children in pre-school educational institution.....	70
Klunko R.Yu. Upgrading the content of future teachers' training for students' legal culture formation.....	28	Petukhova L.E., Anisimova E.E. Practical-oriented way to preparing the future specialists of the preschool industry in the context of pedagogical heritage of F. Frebelya.....	74
Kotenko O.V., Rudnik Y.V. The structure of the content of primary teacher's professional training in the Republic of Finland: traditions and innovations.....	32	Podofiei S.O. Self-concept of man as a potential formation of its subjectivity.....	79
Loboda O.V. European teachers preparation model to early foreign language training: Hungarian example.....	37	Polianycho O.M., Eretik A.A. Successful practices for preparing primary school teachers in the European Union countries.....	84
Mashovets M.A., Naumenko M.S. Formation of the competitive specialist of preschool education in the conditions of European integration.....	42	Poriadchenko L.A. Preparation of future teachers to implement the principle of continuity in training children of preschool and young school.....	89
		Savchenko Y.Y. The features of formation of gender-role representations of pre-school children.....	94
		Sytnyk O.I. Adult education contents and forms in Ireland.....	98

УДК [159.922.7:316.346.32-053.4]:316.362

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТАТЕВО-РОЛЬОВИХ УЯВЛЕНЬ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Савченко Ю.Ю.

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті висвітлюються аспекти формування адекватних статево-рольових уявлень дітей дошкільного віку в умовах сімейного виховання. Визначено характер батьківських впливів матері та батька на хлопчика та дівчинку. Виявлено взаємозв'язок між батьківським, материнським ставленням та особливостями формування статево-рольових уявлень хлопчиків та дівчаток у дошкільному віці.

Ключові слова: психологічна стаття, статева ідентифікація, статева соціалізація, маскуліність, фемінінність, статево-рольові уявлення.

Постановка проблеми. Гуманістична спрямованість сучасної філософії освіти й виховання підростаючого покоління з необхідністю передбачає продуктивний розвиток особистісного потенціалу на всіх етапах онтогенетичного становлення.

Особливої значущості набуває забезпечення оптимального особистісного становлення дітей, починаючи з дошкільного віку, як базального етапу онтогенезу. Адже, саме в дошкільному віці започатковуються тенденції парадигми гармонійності – дисгармонійності особистісного розвитку. Слід зазначити, що у ретроспективі виховання дітей є аспект, який тривалий час перебував (порівняно з розумовим, моральним, естетичним розвитком) у деприваційному стані – це проблема формування статево-рольових уявлень хлопчиків і дівчаток у дошкільному дитинстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляд різних підходів до проблеми формування статево-рольових уявлень у дітей дошкільного віку дозволив виділити кілька істотних їх характеристик, що на них найчастіше звертається увага дослідників.

По-перше, це зв'язок статево-рольових уявлень із ступенем засвоєння дітьми статевих ролей (В. Гарбузов, Д. Ісаєв, В. Каган, Т. Репіна).

По-друге, ціннісно-сміслова природа статево-рольових уявлень, їх вплив на формування статево-рольових цінностей і орієнтацій, мотивів поведінки, системи ставлень особистості до себе, як представника певної статі, і до оточуючих (Т. Говорун, О. Шарган, В. Столін).

По-третє, статево-рольові уявлення – важливий елемент статевої ідентифікації і статевої соціалізації (Д. Ісаєв, В. Каган, І. Лунін, А. Палій, Т. Репіна, Ю. Савченко).

По-четверте, сформованість неадекватних статево-рольових уявлень в дошкільному віці може призвести до порушень статево-рольової і психосексуальної орієнтації на пізніших стадіях онтогенезу, бути причиною неврозів та інших психотичних проявів (В. Гарбузов, А. Захаров).

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз чинників, які впливають на формування адекватних статево-рольових уявлень дошкільника.

Виклад основного матеріалу. Особлива роль у формуванні статевої самосвідомості належить статево-рольовим уявленням, які є не тільки механізмом формування уявлень особистості про себе, але і способом фіксації на суб'єктивному рівні тих особистісно значущих для дитини сто-

сунків, які закріплюються у внутрішньому світі і стають цінностями. Проте, було б неправильно характеризувати статево-рольові уявлення підростаючої особистості лише як «носія і акумулятора» її знань про себе й інших. Будь-яке за своїм змістом знання дитини про себе передбачає і її ставлення до самої себе, яке має емоційно-ціннісний характер. Статево-рольові уявлення, що містяться в структурі самосвідомості, безпосередньо впливають на когнітивну, афективну і регулятивну сфери конкретного індивіда.

Сім'я є першим і головним агентом статевої і статево-рольової соціалізації дітей. Модель сімейного життя в багатьох аспектах стає вирішальною для формування особистості дитини. Стосунки із членами сім'ї формують установки дошкільників щодо інших людей, предметів і явищ. Згодом, із розширенням кола соціальної взаємодії, первинні установки можуть змінюватись, доповнюватись, але ніколи не викорінюватись зовсім.

Особистий приклад батьків виконання ними ролей чоловіка й дружини, батька й матері стає для дитини першим і найміцнішим зразком для наслідування. Ряд дослідників цієї проблеми зазначають, що порушення статево-рольової ідентифікації дітей значною мірою залежить від того, який морально-етичний клімат сформувався в сім'ї, у стосунках між батьками, батьками й дітьми [1; 3; 4; 9].

Батьки та інші близькі дорослі відіграють роль первинної «моделі», еталону, зразка чоловіків і жінок, що зумовлює й коригує процес первинної статевої соціалізації дитини. Гармонійна сім'я сприяє виробленню своєрідного «психологічного імунітету» до несприятливих впливів середовища.

Процес статево-рольової соціалізації, розвиток психічної статі містить три компоненти: когнітивний, емоційний, поведінковий. Когнітивний компонент передбачає формування статевої самосвідомості, включаючи уявлення про себе, як про представника певної статі і про зміст типової рольової поведінки, відповідної статі дитини. Поведінковий компонент – засвоєння моделей, типових для представників тієї чи іншої статі і реалізації їх у житті. Емоційний компонент – виникнення статево-рольових переваг, ціннісних орієнтацій і визначених типових для статі потреб і мотивів, які пов'язані з моральним розвитком особистості. Саме емоційний компонент, а також диференціація статевих ролей чоловіка та жінки у відпо-

відності змісту особливостей соціальних очікувань та соціального тиску суспільства та найближчого оточення сприяють появі психічних відмінностей між представниками різної статі.

Оцінюючи роль батьків у ставевій соціалізації, Д. Ісаєв і В. Каган зазначають, що:

1) батьки є першими агентами статевої соціалізації;

2) вони не односторонньо впливають на дитину, а взаємодіють з нею;

3) ця взаємодія визначається співвідношенням статі дитини і батьків;

4) внесок батька і матері не визначається кількісною міркою «більше-менше», а залежить від їх взаємин;

5) сімейна статева соціалізація істотним чином визначає реакції дитини на ті впливи, які починають діяти пізніше;

6) успішність статевої соціалізації в сім'ї залежить від того, як вона співвідноситься з існуючими суспільними стереотипами і нормами культури [3].

Поведінка батьків стосовно дитини обумовлена її статтю. Чоловіки виявляють удвічі більшу активність у стосунках із синами, ніж з доньками, проте частіше втішають дівчаток, коли вони засмучені, частіше їх хвалять, ніж хлопчиків; мами більш поблажливі і терплячі до синів і дозволяють їм більше виявляти агресію до батьків та інших дітей, ніж дівчаткам; тата надають перевагу фізичним покаранням, а мами – непрямим або психологічним впливам на синів і доньок; тато фізичні покарання застосовує частіше до синів, ніж до доньок; батьки прихильніше ставляться до дитини бажаної статі, а конфлікти між ними більш значною мірою негативно впливають на хлопчиків. Більшість дослідників вважає, що батьки не усвідомлено по-різному ставляться до дітей різної статі. Тому ми не погоджуємось з думкою Н. Федотової, що батьки, виховуючи дітей дошкільного віку, орієнтуються на безстатеве виховання і однаково ставляться до хлопчиків і дівчаток, оскільки неусвідомлювані ними моменти в ставленні до дитини певним чином опосередковані їх статтю [10].

Батьки підсвідомо більше намагаються бути зразком для дитини своєї статі, жорсткіше з нею ідентифікуються. На спілкування з дитиною переноситься стиль стосунків між статями взагалі [3; 8]. Кожний з батьків схильний більше зважати на індивідуальні особливості дитини своєї статі. Що стосується дитини протилежної статі, то дорослий поводить з нею більш формально, традиційно. Розвиток дитини зумовлюється соціальним впливом батька та матері, один з яких максимально враховує неповторність, своєрідність сина чи доньки, а другий допомагає засвоєнню необхідних стандартів, стереотипів поведінки, засвоєнню правил і норм міжстатевої взаємодії.

Як ставлення батьків до дитини, так і їхні стосунки між собою впливають на статево соціалізацію дошкільника. Конфлікти між батьками часто перешкоджають формуванню адекватних статево-рольових уявлень і статево визначеної поведінки. Прив'язаність дитини до одного з батьків значною мірою зумовлена її стосунками із іншим.

Батьки впливають на статево соціалізацію дітей не безпосередньо, а загалом, опосередковано.

Атмосфера любові і взаєморозуміння між батьками, батьками та дітьми – важливий елемент статевого виховання дошкільників [4].

Експериментальні дослідження засвідчили, що в сім'ях, де немає батька (біологічного чи психологічного), у синів, основи чоловічих рис з'являються повільніше, вони були менш агресивні і більше залежні; відсутність батька до 4-х річного віку впливає на статево-рольову орієнтацію сильніше, ніж в більш старшому віці.

Ми вбачаємо роль батька в тому, що він може суттєво допомогти як синам, так і донькам у процесі їх статевої ідентифікації перебороти залежність від матері, яка встановлюється в ранньому дитинстві. Разом з тим існують дослідження, які свідчать, що типова для статі поведінка може бути засвоєна через протилежну стать, тобто не тільки через наслідування моделі своєї статі, але й у супереч зразку протилежної статі.

Одним з основних механізмів, що зумовлюють процес статевої соціалізації і статево-рольової орієнтації, є статева ідентифікація з батьками. Важливість цього механізму зазначають практично всі дослідники. Ідентифікація має провідну роль у формуванні психологічної статі особливо в ранньому дитинстві, а в дошкільному – стосується насамперед статево-рольової ідентифікації. Діти наслідують поведінку батьків своєї статі, оскільки їх за це хвалять і заохочують до цього тато та мама. Пізніше коло осіб, з якими дитина ідентифікується, розширюється. В. Каган, зазначає, що в дошкільному віці об'єктом ідентифікації для дітей, які відвідують дитячий садок, часто стає вихователь. Це позитивно позначається на ставевій соціалізації дівчаток (адже майже всі вихователі – жінки), але негативно впливає на статево-рольову орієнтацію хлопчиків [4].

У власних дослідженнях ми наголошуємо на небажаності надмірної прив'язаності дитини до батьків своєї статі. Це ускладнює процес засвоєння адекватної статевої ролі як хлопчиків, так і дівчаток, але особливо небезпечна вона для статево-рольової орієнтації хлопчиків. Нами виявлено, що домінування матері в сім'ї, виконання нею батьківської ролі в більшості випадків породжує невротичну, конфліктну обстановку, перешкоджає ставевій ідентифікації хлопчика з батьком та іншими особами чоловічої статі, формує в ньому боязкість, нестійкість, залежність, безпорадність [7; 8].

Спроби батьків стимулювати маскулітність хлопчиків через надмірні, непосильні для дошкільників вимоги знижують самооцінку дитини, упевненість у своїй «ставевій» нормальності, тим самим ведучи до фемінізації [3].

Таким чином, сім'я – найважливіший фактор статевої соціалізації дошкільників. Крім сім'ї, певним чином на становлення психологічної статі дітей впливають і соціальні інститути організованого виховання та навчання, у даному випадку дитячі садки. Незважаючи на те, що виховання в них надто «фемінне» через те, що педагогічний колектив складається із жінок, діти в дошкільних закладах отримують великий досвід як міжстатевої, так і одностатевої взаємодії з однолітками, що позитивно позначається на ставевій соціалізації представників обох статей.

В останній час жорсткість маскулітних експансій і кількість соціальних бар'єрів на шляху вихо-

вання маскулінності зростають майже паралельно. «Досить згадати, – зауважують Д. Исаев і В. Каган, – що хлопчик у процесі виховання переходить із одних жіночих рук в інші: мати – вихователі в дошкільних закладах – учительки в школі, і, як наслідок, незалежно від декларованих вихователями завдань він виховується як «зручний у користуванні» з жіночої точки зору» [3, с. 178].

Ці контрасти не можна не враховувати в ході визначення завдань і методів виховання дошкільників у цілому, а особливо – статевому. Фемінізація хлопчиків і чоловіків як фактор культури потребує спеціального міждисциплінарного вивчення, більш коректних і менш конфліктних підходів до проблеми, ніж ті, що можна спостерігати в засобах інформації останнім часом.

В. Каган вважає, що мова повинна йти, перш за все, не стільки про фемінізацію хлопчиків і чоловіків, скільки про маскулінізацію дівчаток і жінок. Експериментальним шляхом автор доводить, що маскулінізація жіночої поведінки і самоприйняття значно перевищують фемінізацію чоловіків, і в остаточному підсумку поведінка чоловіків сприймається як фемінна тим більше, чим більш маскулінізована поведінка жінок. Ризик фемінізації чоловіків існує, але він значно менший за ризик маскулінізації жінок [4].

Все ж таки більшість дослідників схильні вважати, що підґрунтям для формування неадекватної психосексуальної орієнтації лежать не біологічні (генетичні, фізіологічні, гормональні) фактори, а індивідуально-психологічні та соціальні особливості [2; 5; 9].

Особлива увага дослідниками приділяється фемінним хлопчикам. Більшість дівчаток, в яких

в дошкільному віці виявляється обумовлена культурою маскулінна ідентичність, у підлітковому та юнацькому віці стають фемінними, тоді як фемінність хлопчиків досить часто є провісником конфлікту психосексуальної ідентичності в пубертатному періоді.

Крім того, до маскулінності дівчаток суспільство відноситься більш толерантно, ніж до фемінності хлопчиків перш за все тому, що риси маскулінності співпадають з емансипаційними тенденціями в жінок [5; 6].

Одна з основних проблем полягає в розпізнаванні уявного й реального конфліктів статевої ідентичності. Для цього доводиться звертатись не лише до думки батьків та вихователів (вона може бути суб'єктивною), але й до систематичного психологічного спостереження й опису поведінки дітей.

Висновки і пропозиції. Отже, спираючись на теоретичний аналіз проблеми, ми дійшли висновку, що статево-рольові уявлення є якісно своєрідними утвореннями, які, у свою чергу, являють собою структурні компоненти більш широкого й загального процесу формування психологічної статі, а відтак, і процесу формування особистості загалом. До перспективних напрямків дослідження ми відносимо такі: визначення шляхів соціально-психологічної освіти та інформаційного забезпечення батьків; удосконалення психолого-педагогічної взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами вихованців; впровадження у систему дошкільної освіти тренінгової роботи з сім'ями з питань впливу батьківсько-дитячих стосунків на становлення психологічної статі старших дошкільників та ін.

Список літератури:

1. Гарбузов В.И. Психотерапевтическая коррекция нарушений полоролевого поведения при неврозах у детей и подростков / Виленин Исаакович Гарбузов // Психика и пол детей и подростков в норме и патологии. – Л.: ЛПМИ, 1986. – С. 61-65.
2. Говорун Т.В. Батькам про статево виховання дітей / Т.В. Говорун, О.М. Шарган. – К.: Рад. школа, 1990. – 160 с.
3. Исаев Д.Н. Психогигиена пола у детей: руководство для врачей / Д.Н. Исаев, В.Е. Каган. – Л.: Медицина, 1986. – 336 с.
4. Каган В.Е. Воспитателю о сексологии / Виктор Ефимович Каган. – М.: Педагогика, 1991. – 256 с.
5. Палій А.А. Особливості статево-рольових уявлень дітей дошкільного віку: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / А.А. Палій. – К., 1996. – 24 с.
6. Репина Т.А. Проблема полоролевой социализации детей / Татьяна Александровна Репина. – М.: Изд-во Моск. психолого-социального института. – М.: 2004. – 288 с.
7. Савченко Ю.Ю. Адекватні статево-рольові уявлення дитини-дошкільника як складова психічного здоров'я / Ю.Ю. Савченко // Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія: зб. наук. праць; редкол.: В.О. Огнев'юк, І.Д. Бех, Л.Л. Хоружа [та ін.] – К.: Університет, 2008. – № 10 (ч. 1). – С. 85-90.
8. Савченко Ю.Ю. Формування статевої свідомості дітей дошкільного віку / Ю.Ю. Савченко // Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України; за ред. С.Д. Максименка. – Харків: КЦ ФОП Іваної М.А., 2015. – Том IV. Психологія розвитку дошкільника. – Випуск 11. – С. 201-211.
9. Столин В.В. Самосознание личности / Владимир Владимирович Столин. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – 286 с.
10. Федотова Н.Ф. Социально-психологические проблемы формирования личности в семье / Нина Федотовна Федотова // Социально-психологические проблемы нравственного воспитания личности. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1984. – С. 40-55.

Савченко Ю.Ю.

Киевский университет имени Бориса Гринченко

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЛО-РОЛЕВЫХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ

Аннотация

В статье освещаются аспекты формирования адекватных поло-ролевых представлений детей дошкольного возраста в семье. Определен характер родительских влияний матери и отца на мальчика и девочку. Обнаружена взаимосвязь между отцовским и материнским отношением и особенностями формирования поло-ролевых представлений мальчиков и девочек в дошкольном возрасте.

Ключевые слова: психологический пол, половая идентификация, половая социализация, маскулинность, феминность, поло-ролевые представления.

Savchenko Y.Y.

Borys Grinchenko Kyiv University

THE FEATURES OF FORMATION OF GENDER-ROLE REPRESENTATIONS OF PRE-SCHOOL CHILDREN

Summary

In the article the aspects of formation of gender-role representations of children of preschool age are considered in the conditions of domestic education. Character of paternal influences of father and mother is certain on a boy and girl. Found out intercommunication between a paternal and maternal relation and features of formation of gender-role representations of boys and girls in preschool age.

Keywords: psychological gender, gender identity, gender socialization, maskulinnost', feminnost', gender-role representations.